# Tarımsal tedarik zincirlerinde sürdürülebilirlik gereklilikleri

Dr Alexander Ressos, TEP
Attorney-at-Law (Switzerland and Germany),
Solicitor (England & Wales and Hong Kong)
Of Counsel, KGP Legal LLC
alexander.ressos@kgplegal.com.sg
www.ressos.com.sg

## Duman pusu ve 2014 tarihli Sınır Ötesi Pus Kirliliği Kanunu

Tarımsal tedarik zincirlerinin sürdürülebilirliği, Singapur'da duman pusu (haze) sayesinde kamuoyunun gündemine girdi. Sumatra ve Kalimantan'da plantasyonlara arazi açmak için çıkarılan yangınlar, başta 1997, 2013 ve 2015 olmak üzere Singapur'u defalarca dumanla kapladı. 2015'te Çevre Bakanı Singapur'un kaybını 700 milyon Singapur doları (S$700 milyon) olarak tahmin etti.[1]

Parlamento buna 2014 tarihli Sınır Ötesi Pus Kirliliği Kanunu (Transboundary Haze Pollution Act 2014) ile yanıt verdi. Kanun 5 Ağustos 2014'te kabul edildi ve 25 Eylül 2014'te yürürlüğe girdi. Kanunun kapsamı alışılmadık ölçüde geniştir. Singapur'da duman pusu kirliliğine yol açan ya da katkıda bulunan, Singapur içindeki veya dışındaki kuruluşların fiillerine uygulanır. Hedefinde şirketler vardır, yönetim kontrolleri altındaki kişilerin yaptığı yakmalara göz yuman şirketler de buna dahildir.[2] Kanunun hukuki ve cezai hükümleri, duman pusunun her günü için biriken ve kanuni bir üst sınıra kadar çıkabilen para cezaları öngörür.[3]

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Uygulamanın zor olduğu görüldü, çünkü deliller Endonezya'dadır ve Endonezya makamları Kanunu kendi yargı yetkilerine bir müdahale olarak görür. 2015 duman pusunun ardından Ulusal Çevre Ajansı (National Environment Agency, NEA) altı Endonezya şirketine tebligat gönderdi. Mart 2017'ye kadar bunlardan ikisine ilişkin soruşturmaları kapattı. Asia Pulp & Paper'ın tedarikçilerini ilgilendiren dört dosya ise Eylül 2021'de hâlâ açıktı.[4] Piyasa yaptırımı daha hızlı işledi. Singapur Çevre Konseyi (Singapore Environment Council), Asia Pulp & Paper'ın Yeşil Etiket'ini kullanmasını geçici olarak askıya aldı. Bunun üzerine süpermarket zinciri NTUC FairPrice grubun ürünlerini raflarından kaldırdı. Ürünler ancak grup yangın yönetimine yatırım yapıp geliştirilmiş bir sertifika aldıktan sonra raflara döndü.[5] Olay, bir ticaret merkezinin kendi iç piyasasındaki itibar baskısının, ülke dışı etkili ceza hukukunun güçlükle sağlayabildiği sonucu elde edebileceğini gösterdi.

## Özel standartlar: RSPO ve ormansızlaşmama taahhütleri

Sektörün ilk yanıtı özel düzenleme oldu. Sürdürülebilir Palm Yağı Yuvarlak Masası (Roundtable on Sustainable Palm Oil, RSPO), 2004'te üreticilerin, tüccarların, imalatçıların, perakendecilerin ve sivil toplum kuruluşlarının oluşturduğu bir dernek olarak kuruldu. Merkezi Zürih'te, sekretaryası Kuala Lumpur'dadır. Plantasyonları ve tedarik zincirlerini, birkaç kez revize ettiği ilke ve ölçütlere göre sertifikalandırır. Çevre örgütleri, sertifikalı alanlarda süren ormansızlaşma ve zayıf uygulama nedeniyle RSPO'yu eleştirir.[6]

İkinci yanıt şirketlerin kendisinden geldi. 5 Aralık 2013'te Wilmar, kendi faaliyetlerine ve üçüncü taraf tedarikçilerine uygulanacak ormansızlaşmama, turbalık alan kullanmama ve sömürmeme politikasını taahhüt etti. Taahhüt, sivil toplum kuruluşlarının kampanyalarının ardından geldi. Bu kuruluşlardan biri daha sonra Wilmar'ı dünyanın en büyük ve en kirli palm yağı tüccarı olarak nitelendirdi.[7] Diğer tüccarlar da benzer politikalar benimsedi. Bu politikaların önemi, sorumluluğun tedarikçiye genişletilmesinde yatar. Binlerce yağhaneden alım yapan bir tüccar, bu yağhanelerin meyvesinin nereden geldiğini bilmek zorundadır. Bu da izlenebilirliği ticaret evinin merkezi bir işlevine dönüştürür.

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Golden Agri-Resources, bu politikaların arkasındaki ticari baskıyı gösterir. 2010 civarında, aralarında Unilever ve Nestlé'nin de bulunduğu birkaç büyük alıcı, sürdürülebilir olmayan uygulamalara karşı yürütülen kampanyaların ardından grubun bağlı ortaklıklarıyla yaptıkları sözleşmeleri iptal etti.[8] Singapur'da borsaya kote bir üretici, Avrupa ve Kuzey Amerika'daki tüketici pazarlarına erişime bağımlıdır. Bu da, üretici ülkenin hukuku ne derse desin, o pazarların gerekliliklerini uygulamada bağlayıcı kılar.

## AB Ormansızlaşma Tüzüğü

Avrupa Birliği bu özel taahhütleri hukuka dönüştürdü. Ormansızlaşmadan ari ürünlere ilişkin (AB) 2023/1115 sayılı Tüzük; sığır, kakao, kahve, yağ palmiyesi, kauçuk, soya ve keresteyi ve bunlardan elde edilen belirli ürünleri kapsar. Piyasaya arz edenler (operators) bu ürünleri AB piyasasına ancak üç koşulla sürebilir: ürünler 31 Aralık 2020'den sonra ormansızlaştırılmamış arazilerden gelmeli, üretim ülkesinin hukukuna uygun olmalı ve bir durum tespiti beyanı (due diligence statement) sunulmuş olmalıdır.[9]

Tüzüğün uygulanması iki kez ertelendi. Aralık 2024 tarihli bir değişiklik uygulamayı bir yıl erteledi. 19 Aralık 2025 tarihli ikinci bir değişiklik ise durum tespiti gerekliliklerini değiştirirken uygulamayı yeniden erteledi. Büyük ve orta ölçekli piyasaya arz edenler artık 30 Aralık 2026'dan, mikro ve küçük işletmeler ise 30 Haziran 2027'den itibaren tüzüğe uymak zorundadır. Komisyon 4 Mayıs 2026'da bir sadeleştirme incelemesi yayımladı.[10]

Tüzük, üretici ülkeleri riske göre sınıflandırır. 22 Mayıs 2025 tarihli uygulama tasarrufu uyarınca Endonezya ve Malezya standart risk kategorisinde, Singapur ise düşük risk kategorisinde yer alır.[11] Singapur'un düşük riskli sınıflandırılmasının pratikte pek önemi yoktur, çünkü tüzük emtianın üretildiği ülkeye bakar. Bu nedenle Endonezya palm yağını ya da Malezya kauçuğunu Avrupalı bir alıcıya satan Singapur'daki bir tüccar, müşterisinin durum tespiti beyanını sunmak için ihtiyaç duyduğu coğrafi konum verilerini ve risk değerlendirmesini sağlamak zorundadır.

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Malezya ve Endonezya, tüzüğü palm yağlarının büyük bir kısmını üreten küçük üreticilerine karşı ayrımcı olduğu gerekçesiyle eleştirmiştir.[12] Bu anlaşmazlık, Singapur merkezli grupları faaliyet gösterdikleri üretici devletler ile tedarik ettikleri tüketici pazarları arasında hassas bir konuma yerleştirir. I.IV. Bölüm, iki komşuyla siyasi ilişkiyi inceler.

## Bir ticaret işlevi olarak izlenebilirlik

Duman pusu mevzuatının, özel standartların ve AB tüzüğünün toplu etkisi, tarımsal ticaret evinin dönüşümüdür. Tüccarlar bugün plantasyonların uydu ile izlenmesine, tedarikçi yağhanelerinin haritalanmasına, şikâyet mekanizmalarına ve denetim sistemlerine yatırım yapıyor. Bu işlevler, tüccarların ve lojistikçilerin yanı sıra veri uzmanları, avukatlar ve sürdürülebilirlik sorumluları gerektirir. Singapur bu değişimden yararlanır, çünkü bu işlevler bölgesel genel merkezlerde toplanır ve Güneydoğu Asya'da bölgesel genel merkezler genellikle Singapur'dadır.

Bankalar da aynı mantığı izler. Palm yağı ticaretini finanse eden kredi verenler kendi sürdürülebilirlik politikalarını uygular ve kredi kullananlardan ormansızlaşmama taahhütlerine uyduklarını göstermelerini ister. Singapur Para Otoritesi (MAS), K.II. Bölüm'ün açıkladığı gibi, bankaların çevresel riski kredi riski yönetimlerinin bir parçası olarak yönetmesini bekler. Böylece sürdürülebilirlik, pazara erişimin olduğu kadar finansmanın da bir koşulu hâline gelmiştir.

# Notlar

1. Wikipedia, "Transboundary Haze Pollution Act 2014" (erişim tarihi: Kasım 2026): 1997, 2013 ve 2015 duman pusu olayları; Çevre Bakanı 2015'teki kaybı S$700 milyon olarak tahmin etti; Ulusal Çevre Ajansı, arazilerindeki yangınlar nedeniyle altı Endonezya işletmesine hukuki tebligat gönderdi. ↩
2. Wikipedia, "Transboundary Haze Pollution Act 2014" (yukarıda): 5 Ağustos 2014'te kabul edildi, 10 Eylül 2014'te onaylandı ve 25 Eylül 2014'te yürürlüğe girdi. Wikipedia, "Transboundary Haze Pollution Act 2014" (yukarıda): Kanun, Singapur'u etkileyen duman pusuna katkıda bulunan "firms or entities

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

in or outside Singapore" kapsar ve yönetim kontrolleri altındaki kişilerin yol açtığı kirliliğe göz yumanlar dahil şirketleri hedef alır. ↩

3. Transboundary Haze Pollution Act 2014, 5. ve 6. maddeler (suçlar ve hukuki sorumluluk), duman pusu kirliliğinin her günü için S$100.000'e kadar ve toplamda S$2 milyona kadar para cezası. ↩
4. Wikipedia, "Transboundary Haze Pollution Act 2014" (yukarıda): PT Bumi Sriwijaya Sentosa ve PT Wachyuni Mandira hakkındaki soruşturmalar Mart 2017'ye kadar kapatıldı; Eylül 2021 itibarıyla dört dosya açıktı, dört şirket de Asia Pulp and Paper'ın tedarikçisiydi. ↩
5. Wikipedia, "Asia Pulp & Paper" (erişim tarihi: Kasım 2026): NEA, APP'yi 2015 duman pusundan sorumlu olabilecek beş şirketten biri olarak gösterdi; Singapur Çevre Konseyi "instituted a temporary restriction on the use of Singapore Green label certifications"; NTUC FairPrice APP ürünlerini kaldırdı; APP yangın yönetimine 100 milyon ABD doları yatırım yaptı ve daha sonra Singapur raflarına döndü. ↩
6. Wikipedia, "Roundtable on Sustainable Palm Oil" (erişim tarihi: Kasım 2026): 2004'te kuruldu; merkezi Zürih'te; sekretaryası Kuala Lumpur'da, Cakarta'da bir irtibat ofisi var. Wikipedia, "Roundtable on Sustainable Palm Oil" (yukarıda), çevre STK'larının, sertifikalı alanlarda bile ormanlık ve turbalık alanlara genişlemenin sürdüğü yönündeki eleştirisini, işçi hakları gruplarının ve Rainforest Action Network'ün eleştirilerini aktarıyor. ↩
7. Wikipedia, "Wilmar International" (erişim tarihi: Kasım 2026): "On 5 December 2013, Wilmar committed to a No Deforestation, No Peat & No Exploitation Policy", kendi faaliyetlerini ve üçüncü taraf tedarikçilerini kapsar. Wikipedia, "Wilmar International" (yukarıda): Greenpeace'in 2018 tarihli bir raporu Wilmar'ı "the biggest and dirtiest palm oil trader in the world" olarak nitelendirdi; WWF'nin 2013 tarihli bir raporu şirketi Tesso Nilo Millî Parkı'nda yasa dışı yetiştirilen palm meyvesiyle ilişkilendirdi. ↩
8. Wikipedia, "Golden Agri-Resources" (erişim tarihi: Kasım 2026): 2010 civarında Burger King, Unilever ve Nestlé, sürdürülebilir olmayan tarım

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

uygulamaları nedeniyle GAR bağlı ortaklıklarıyla tedarik sözleşmelerini iptal etti. ↩

9. Avrupa Komisyonu, "Regulation on deforestation-free products" (environment.ec.europa.eu, erişim tarihi: Kasım 2026): kapsanan emtialar sığır, kakao, kahve, yağ palmiyesi, kauçuk, soya ve kerestedir; ürünler "deforested after 31 December 2020" arazilerden gelmemelidir; temel hukuki metin (AB) 2023/1115 sayılı Tüzük'tür. ↩
10. Avrupa Komisyonu, "Regulation on deforestation-free products" (yukarıda): uygulamayı erteleyen Aralık 2024 tarihli ilk değişiklik; uygulamayı erteleyen ve durum tespiti gerekliliklerini değiştiren 19 Aralık 2025 tarihli ikinci değişiklik; büyük ve orta ölçekli piyasaya arz edenler ve tüccarlar için 30 Aralık 2026'dan, mikro ve küçük işletmeler için 30 Haziran 2027'den itibaren uygulama; sadeleştirme incelemesi 4 Mayıs 2026'da yayımlandı. ↩
11. Avrupa Komisyonu, EUDR ülke sınıflandırma listesi (green-forum.ec.europa.eu, erişim tarihi: Kasım 2026): Endonezya ve Malezya "standard risk category"de, Singapur "low risk category"de; yüksek risk: Belarus, Kuzey Kore, Myanmar ve Rusya; Avrupa Komisyonu, "Regulation on deforestation-free products" (yukarıda): uygulama tasarrufu 22 Mayıs 2025'te kabul edildi. ↩
12. Endonezya ve Malezya'nın, Palm Yağı Üreticisi Ülkeler Konseyi (Council of Palm Oil Producing Countries) aracılığıyla 2023'te Brüksel'e düzenledikleri ortak ziyaret dahil, EUDR'ye yönelik ortak itirazları için bkz. iki hükümetin 2023 tarihli açıklamaları. ↩

## Disclaimer

This article is provided for general information only. It is based on publicly available sources as at its date of publication. These sources have not been independently verified against licences, regulatory registers or the records of the entities concerned. It is not legal, tax, financial or investment advice. Nor is it a recommendation to invest in, transact with or use the services of any entity mentioned. Law and regulation change frequently, so the content may be incomplete or outdated. To the fullest

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

extent permitted by law, Dr Alexander Ressos and the publisher of SingaporeIQ exclude all liability for loss or damage arising from the use of or reliance on this article. Readers should obtain advice on their specific circumstances before acting or refraining from action.

Names and trademarks of the entities discussed belong to their owners and are used for identification only. Their mention implies no endorsement, affiliation or allegation of wrongdoing. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. Corrections and updates: contact@ressos.com.

© 2026 Dr Alexander Ressos. This article may be quoted with attribution to SingaporeIQ (SingaporeIQ.com). Reproduction in full and any commercial use require prior written consent. The Legal Terms at https://singaporeiq.com/legal-terms apply.

Author contact: Dr Alexander Ressos, TEP · contact@ressos.com

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.